

तुरंगक (von तुरंग) 1) m. N. einer Pflanze, *Luffa foetida Cav.*, RATNAM. 63. — 2) f. तुरंगिका sine best. Cucurbitaceae, = देवदाली RĀGĀN. im ÇKDR. NIGH. Pr. the large dark green pompon MOLESW.

तुरंगगन्धा f. = तुरंगगन्धा RATNAM. 56. SUÇR. 2, 488, 20. 449, 3.

तुरंगद्विषणी (तु° + द्वि°, falsche Form für द्वे°) f. Büffelkuh RĀGĀN. im ÇKDR.

तुरंगप्रिय m. = तुरंगप्रिय Gerste RĀGĀN. im ÇKDR.

तुरंगम (तुरम् + गम) m. VOP. 26, 61. Pferd AK. 2, 8, 2, 11. H. 1232. ARĀ. 7, 11. R. 2, 43, 14. 71, 14. RAGH. 3, 63. 9, 72. MĀLAV. 71, 1. VARĀH. BṚH. S. 43 (34), 1. 27. 92, 6. 9. VID. 30. °गमो f. Stute MBH. 4, 254. — Vgl.

तुरग, तुरंग.

तुरंगमशाला (तु° + शा°) f. Pferdestall VARĀH. BṚH. S. 44 (43), 5.

तुरंगमेध (तु° + मेध) m. Rossopfer (s. अश्वमेध) RAGH. 13, 64.

तुरंगवक्त्र (तु° + व°) m. ein Kiññara (ein Pferdegesicht habend) ĠAṬĀDH. im ÇKDR.

तुरंगवदन (तु° + व°) m. dass. AK. 4, 1, 4, 66. H. 194 (vgl. den Schol.).

तुरंगस्कन्ध (तु° + स्क°) m. Pferdetrupp KĪÇ. zu P. 4, 2, 51.

तुरंगस्थान (तु° + स्थान) n. Standort von Pferden, Pferdestall SUÇR. 2, 2, 10.

तुरंगारि (तुरंग + अरि) m. 1) Büffel (vgl. तुरंगद्विषणी) WĪLS. — 2) wohlriechender Oleander (करवीर) RATNAM. im ÇKDR.

तुरंगिन् (von तुरंग) m. Reiter zu Pferde; Pferdeknecht WĪLS. — Vgl. तुरंगिन्.

तुरंग (von 1. तुर) gaṇa काण्डादि zu P. 3, 1, 27. adj. eilig, behende: तुभ्यं पयो यत्पितरावनेता राधः सुरतस्तुरणै भुरण्यु RV. 4, 121, 5.

तुरण्यु (von तुरण), तुरण्यति gaṇa काण्डादि zu P. 3, 1, 27. 1) eilig —, behende sein, sich beeilen: (कदित्वा) अविद्विरो अङ्गिरसां तुरण्यन् RV. 4, 121, 1. उत स्य वाजी निर्वणिं तुरण्यति 4, 40, 3. 4. NIR. 2, 28. — 2) beeilen: मन् कनायाः सव्यं नवीयो राधा न रेतं स्तमितुरण्यन् RV. 10, 61, 11.

तुरण्यसद् (तुरण्य von तुरण्य + सद्) adj. wnter den Raschen wohnend (?): सत्वा भार्षो गविषो ड्वन्यसच्छ्वयादिष उषसस्तुरण्यसत् RV. 4, 40, 2.

तुरण्यु (von तुरण्य) adj. eilig, rasch; eifrig: तुभ्यं प्रक्रामः शुचयस्तुरण्यवो मेदेषूया इषणात्त भुर्वणिं RV. 4, 134, 5. तुरण्यवो ऽङ्गिरसो नन्त रत्नं देवस्य सवितुरियानाः 7, 52, 3. तुरण्यवो मधुमत्तं घृतश्चुत् विप्रसो अर्कमान्चुः VĀLAKH. 3, 10.

तुरम् (absol. von 1. तुर) adv. rasch: तुरं यतीषु तुरयन्नुजिप्यः RV. 4, 38, 7. — Vgl. तुरंग, तुरंगम.

तुरया (2. तुर + या) adj. eilig gehend: स्तस्य शुष्मस्तुरया ऽ ग्व्युः RV. 4, 23, 10.

तुरस्यै (तुरस् + पेय) n. Eiltrunk (?): करिश्मशारुर्करिकेश आयसस्तुरस्ये यो करिया अर्धत RV. 10, 96, 8.

तुरायण 1) m. (wohl patron. von तुर). N. pr. eines Mannes PRAVA-
RĀDU. in Verz. d. B. H. 53, 9 v. u. — 2) n. (3. तुर 2. + अयन) N. eines best. Opfers oder Gelübdes, = पौर्णमासविकार eine Modification des Vollmondopfers ÇĀṆKH. Bā. 4, 11. ÇĀṆKH. Ça. 3, 11, 15. N. eines Sattra KĀTJ. Ça. 24, 7, 1. — 4. ÇV. Ça. 2, 14. तुरायणं वर्तयति P. 5, 1, 72. तुराय-
णं हि व्रतमप्यध्वयमक्रोधनो ऽकस्वं त्रिंशतो ऽब्दान् MBH. 13, 4940.

Nach SvĀMIN zu AK. 3, 3, 2 = परायण ÇKDR. Steht P. 5, 1, 72 neben परायण, daher viell. diese Gleichsetzung. — Vgl. तौर.

तुरायण् (तुर + साङ्) P. 3, 2, 63. VOP. 26, 64. nom. °षाङ्, acc. तुरासा-
ङ्, überhaupt vor allen vocalisch anlautenden Casusendungen स und nicht ष nach P. 8, 3, 56. VOP. 3, 109. °षाङ्-याम् ebend. adj. Mächtigen überlegen oder rasch überwältigend, von Indra: उग्रस्तुराषाङ्गभिर्भू-
त्योजा यथावृशं त्वं चक्र दृषः RV. 3, 48, 4. 5, 40, 4. 6, 32, 5. VS. 20, 46. von Vishṇu (voc. °षाङ्) HARIV. 14114. m. Bein. Indra's AK. 1, 1, 1, 39 (wo तुराषाणैघवाङ्कनः zu lesen ist). H. 172. RAGH. 13, 40. BṚH. P. 8, 11, 26. तुरासाङ्गम् (v. l. तुराषाङ्गम्) KUMĀRAS. 2, 1.

तुरि f. = तुरी die Bürste des Webers ÇĀBDAR. im ÇKDR.

तुरी f. 1) oxyt. (von 1. तुर = 1. तर) überlegene Kraft: उग्रैव रूचा नृपतेव तुर्यै RV. 10, 106, 4. Vgl. तुर्या. — 2) die Bürste des Webers (vgl. तुरि, तुली) TRIK. 2, 10, 11. ÇĀBDAR. im ÇKDR. TARKASĀNGR. 22. — 3) Weberschiff NAIŠH. 1, 12. — 4) N. pr. einer Gemahlin Kṛṣṇa's (nach der gedr. Ausg. Vasudeva's) und Mutter des Ġaras HARIV. 9203.

तुरीय n. Samenflüssigkeit, = तूर्णीपि NIR. 6, 21. तत्रस्तुरीयमधं पोष-
यितु देवं वष्टर्षि रणः स्यस्व । यतो वीरो जयते RV. 3, 4, 9. 1, 142, 10. (In MÜLLER's Ausg. irrig तुरीय). VS. 27, 20. Tvashṭar selbst heisst तु-
रीयः VS. 21, 20 und 22, 20 in einer Nachbildung der Stelle RV. 4, 142, 10, etwa so v. a. spermaticus.

तुरीय, तुरीयति = गतिकर्मन् NAIŠH. 2, 14. — Vgl. 1. तुर, तुरण्यु.

1. तुरीय 1) adj. a) der vierte P. 5, 2, 51. VĀRT. 1. VOP. 7, 43. Im RV. nur diese Form, nicht चतुर्थ. गुह्यं त्रीणि निरिक्ता नेङ्गयति तुरीयं वाचो मनुष्या वदन्ति RV. 1, 164, 45. तुरीयं पात्रं पिबतु 2, 37, 4. पृतासौ अस्मिन्मिथुना अग्निं त्रयो दत्तस्तुरीयो मधुना वि रेष्यते 4, 43, 1. तुरीयादित्यु (= तुरीयमादि° mit Elision; so auch VĀLAKH. 4, 7) सर्वं न त इन्द्रियमा तस्या-
वमृतं दिवि VS. 8, 3. गूळहं सूर्यं तमसापव्रतेन तुरीयेण ब्रह्मणा विन्दुद्विः RV. 5, 40, 6. 1, 13, 10. 8, 3, 24. 69, 9. 9, 96, 19. 10, 67, 1. 83, 40. AV. 7, 1, 1. ऋशापालस्तुरीयः 1, 31, 3. 16, 1. 8, 9, 4. VS. 17, 57. TS. 3, 4, 2. TBR. 1, 7, 1, 3. ÇAT. Bā. 14, 8, 15, 9 (proparox. 4. 5. und oxyt. 10; vgl. var. readings). उपायतुरीय = तुरीयोपाय = दण्ड BṚH. P. 5, 10, 3. AK. 2, 6, 2, 25. — b) aus vier Theilen bestehend: पञ्च ÇAT. Bā. 9, 2, 3, 11. — 2) n. der 4te Zustand der Seele, der magische, in welchem dieselbe mit Brahma vollständig eins wird, WIND. Die Philos. im Fortg. d. Weltg. 1442. Ind. St. 1, 279. 301. 386. 2, 53. 61. VEDĀNTAS. (Allah.) No. 34. fg. तुरीयातोत N. einer Upanishad Ind. St. 3, 325. — Vgl. तुर्य, चतुर्थ.

2. तुरीय adj. der vierte (Theil), ein Viertel ausmachend, n. Viertel: अंश M. 11, 126. पादस्तुरीयो भागः स्यात् AK. 2, 9, 90. तुरीयं जगद्धर्मलम् BṚH. P. 6, 9, 10. 7. 9. AV. 10, 10, 29. एष लोकेषु त्रीणि तुरीयाणि (वाचः) पशुषु तुरीयम् (vergl. RV. 1, 164, 45 u. 1. तुरीय) KĀTH. 14, 5. ÇAT. Bā. 4, 1, 2, 13 — 16. 5, 2, 4, 13. RV. PĀR. 18, 21. M. 9, 112. तुरीयभाज 4, 202. तुरीयमानेन BṚH. P. 5, 16, 30. 3, 1, 34. षड्भिः पुरु-
षैस्तुरीयिनैः VARĀH. BṚH. S. 53, 38. तुरीयभागिन्द्रो ऽभवत् AIR. Bā. 2, 25. इन्द्रतुरीयम् TBR. 1, 7, 1, 3. ÇAT. Bā. 5, 2, 4, 13. इन्द्रतुरीयो प्रकृः AIR. Bā. 2, 25. इन्द्रतुरीयो प्रकृः ÇAT. Bā. 4, 1, 2, 14. तुरीयार्थं Achtel MBH. 1, 3862. — Vgl. तुर्य, चतुर्थ.

तुरीयक (von तुरीय) adj. der vierte (Theil): अंशः JĪGĀ. 2, 124. H. 1434.